ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.4.2010
COM(2010)143 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2003/35/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΤΗΣ 26ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2003, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ 85/337/ΕΟΚ ΚΑΙ 96/61/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση καταρτίζεται από την Επιτροπή κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5 της οδηγίας 2003/35/ΕΚ (στο εξής «η οδηγία»). Στόχος της εν λόγω οδηγίας ήταν η συμβολή στην τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη σύμβαση του Aarhus της 25.06.1998[1], ιδίως όσον αφορά τα άρθρα 6, 7 και 9, παράγραφοι 2 και 4.

Το άρθρο 5 ορίζει: «*Μέχρι τις 25 Ιουνίου 2009 το αργότερο, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της παρούσας οδηγίας. Προκειμένου να ενσωματωθούν καλύτερα οι απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Συνθήκης, και λαμβανομένης υπόψη της εμπειρίας που θα έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στα κράτη μέλη, η έκθεση αυτή συνοδεύεται, ενδεχομένως, από προτάσεις για την τροποποίηση της παρούσας οδηγίας. Ειδικότερα, η Επιτροπή εξετάζει τη δυνατότητα επέκτασης του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας ώστε να καλύψει και άλλα σχέδια και προγράμματα σχετικά με το περιβάλλον.*»

Σημειωτέον ότι το άρθρο 3 της οδηγίας τροποποίησε την οδηγία σχετικά με την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΠΕ). Η οδηγία αυτή απετέλεσε το αντικείμενο ενδελεχούς ανάλυσης, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών που καλύπτονται από την οδηγία 2003/35/ΕΚ, της οποίας τα αποτελέσματα οδήγησαν στην κατάρτιση της έκθεσης της 23.07.09[2]. Εξάλλου, το άρθρο 4 της οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ[3] σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (ΟΠΕΡ/IPPC) καταργήθηκε επίσημα κατά την κωδικοποίηση της τελευταίας. Η κατάργηση αυτή έχει επίσημο χαρακτήρα, κατά την έννοια ότι οι διατάξεις του άρθρου 4 και του παραρτήματος ενσωματώθηκαν χωρίς τροποποιήσεις στην κωδικοποιημένη οδηγία. Με την απόφαση της 02.03.06[4], η Επιτροπή κατήρτισε ερωτηματολόγιο για την ΟΠΕΡ(IPPC) όσον αφορά την πείρα τη σχετική με την περίοδο 01.06/31.12.08, ενσωματώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις πτυχές που καλύπτει η οδηγία. Η σχετική έκθεση θα διαβιβαστεί στα άλλα θεσμικά όργανα σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 3 της οδηγίας 2008/1/ΕΚ.

Μπροστά στην κατάσταση αυτή, η Επιτροπή θεώρησε ότι η παρούσα έκθεση πρέπει να περιοριστεί στην εξέταση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας του άρθρου 2, δεδομένου ότι οι σχετικές με την ΕΠΕ πτυχές έχουν εξετασθεί στην έκθεση της 23.07.09[5], ενώ οι πτυχές που αφορούν την ΟΠΕΡ/IPPC πρόκειται να εξετασθούν στην μελλοντική έκθεση. Στην παρούσα έκθεση θα εξετασθούν επίσης τα ζητήματα που αφορούν την ανάγκη ή την σκοπιμότητα της υποβολής προτάσεων τροποποίησης καθώς και τη δυνατότητα

---

1 Σύμβαση για την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος. Μετά την απόφαση του Συμβουλίου της 17.02.05 (2005/370/ΕΚ), ΕΕ L 124 της 17.05.05, η ΕΕ αποτελεί μέρος της εν λόγω Σύμβασης από τις 17.05.05.

2 Έκθεση της Επιτροπής για την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της οδηγίας ΕΠΕ, COM (2009)378 της 23.07.09.

3 Οδηγία 2008/1/ΕΚ της 15.01.08 σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (κωδικοποιημένη έκδοση), ΕΕ L 24 της 29.01.08.

4 Απόφαση της Επιτροπής της 02.03.06 περί καθορισμού ερωτηματολογίου που αφορά την οδηγία 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (2006/194/ΕΚ), ΕΕ L 70 της 09.03.06, σ. 65.

5 Τα ακόλουθα σημεία της έκθεσης της 23.07.09 αφορούν τη συμμετοχή του κοινού στο πλαίσιο της ΕΠΕ (και ειδικότερα το άρθρο 3 της οδηγίας 2003/35/ΕΚ): τμήματα 2.2 και 3.3 και παράρτημα 2.

επέκτασης της εφαρμογής της οδηγίας σε σχέδια και προγράμματα εκτός αυτών που αναφέρονται στο παράρτημα Ι.

2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΗ, ΔΗΛΑΔΗ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 2 ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το άρθρο 2 της οδηγίας αποβλέπει στην πλήρη εφαρμογή του άρθρου 7 της σύμβασης του Aarhus. Στο πλαίσιο αυτό ορίζει ιδίως ότι «*τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι παρέχεται έγκαιρα και πραγματικά στο κοινό η δυνατότητα να συμμετέχει στην προετοιμασία και τροποποίηση ή αναθεώρηση των σχεδίων ή των προγραμμάτων, η κατάρτιση των οποίων απαιτείται σύμφωνα με τις διατάξεις που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι.*» Σύμφωνα με τις παραγράφους 4 και 5 του εν λόγω άρθρου 2, οι καθοριζόμενοι κανόνες δεν εφαρμόζονται ούτε σε σχέδια και προγράμματα που σχεδιάστηκαν προκειμένου να εξυπηρετούν σκοπούς μόνο εθνικής άμυνας ή εφαρμόστηκαν σε περίπτωση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης (παράγραφος 4) ούτε σε σχέδια και προγράμματα που εκτίθενται στο παράρτημα Ι για τα οποία η συμμετοχή του κοινού γίνεται δυνάμει της οδηγίας 2001/42/ΕΚ ή της οδηγίας 2000/60/ΕΚ (παράγραφος 5).

Υπό την επιφύλαξη των ανωτέρω εξαιρέσεων, σύμφωνα με το παράρτημα Ι της οδηγίας όπως διατυπώθηκε το 2003, το άρθρο 2 αφορούσε τα σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται:

- στο άρθρο 7 παράγραφος 1 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ περί των στερεών αποβλήτων·

- στο άρθρο 6 της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες·

- στο άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης·

- στο άρθρο 6 παράγραφος 1 της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ για τα επικίνδυνα απόβλητα·

- στο άρθρο 14 της οδηγίας 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας·

-στο άρθρο 8 παράγραφος 1 της οδηγίας 96/62/ΕΚ για την εκτίμηση και τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος.

Ωστόσο, για λόγους σαφήνειας και εξορθολογισμού, ορισμένες πράξεις κωδικοποιήθηκαν και, από την άλλη πλευρά, ορισμένες οδηγίες προσαρμόστηκαν στη σκοπιμότητα μιας ενισχυμένης προστασίας του περιβάλλοντος.

Λόγω των νομοθετικών τροποποιήσεων που πραγματοποιήθηκαν, τα σχέδια και προγράμματα που αφορά ή που θα αφορά το άρθρο 2 της οδηγίας είναι τα ακόλουθα:

- από τις 12.12.10, τα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων που αναφέρονται στο άρθρο 28 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ[6]· πράγματι, δυνάμει του άρθρου 41 της εν λόγω οδηγίας, οι οδηγίες 2006/12/ΕΚ (η οποία κωδικοποιεί την οδηγία 75/442/ΕΟΚ) και 91/689/ΕΟΚ δεν καταργούνται παρά μόνο από την ημερομηνία αυτή· μέχρι τότε, τα σχέδια που αναφέρονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2006/12/ΕΚ και στο άρθρο 6 της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ υπόκεινται στις εν λόγω διατάξεις·

---

[6] Οδηγία 2008/98/ΕΚ της 19.11.08 για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών, ΕΕ L 312 της 22.11.08, σ. 3. Η αιτιολογική σκέψη 40 αναφέρεται ειδικά στη συμμετοχή του κοινού την οποία απαιτεί η οδηγία 2003/35/ΕΚ.

- τα προγράμματα δράσης που προβλέπονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης·

- από τις 11.06.10, τα σχέδια για την ποιότητα του αέρα που αναφέρονται στο άρθρο 23 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ[7]· πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 31 της εν λόγω οδηγίας, η οδηγία 96/62/ΕΚ δεν θα καταργηθεί παρά μόνο από την ημερομηνία εκείνη· μέχρι τότε, τα σχέδια που προβλέπονται στο άρθρο 8 παράγραφος 3 της οδηγίας 96/62/ΕΚ διέπονται από αυτήν.

Σε ό,τι αφορά τα σχέδια διαχείρισης που προβλέπει το άρθρο 14 της οδηγίας 94/62/ΕΚ[8], δεδομένου ότι ένα «*ειδικό κεφάλαιο για τη διαχείριση των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασίας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που λαμβάνονται βάσει των άρθρων 4 και 5*» πρέπει να περιληφθεί στα σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων που πρέπει να καταρτισθούν σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ (η οποία κατέστη οδηγία 2006/12/ΕΚ) – και που θα αντικατασταθούν από τις 12.12.10 από τα σχέδια που αναφέρονται στο άρθρο 28 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, η συμμετοχή του κοινού για το εν λόγω κεφάλαιο υπεισέρχεται στο πλαίσιο των σχεδίων.

Αντίθετα με το άρθρο 6 της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ, το οποίο προέβλεπε προγράμματα καταρτιζόμενα από τα κράτη μέλη, η οδηγία 2006/66/ΕΚ[9] η οποία καταργούσε την τελευταία αυτή οδηγία από τις 26.09.08, υιοθέτησε μια διαφορετική προσέγγιση για την επίτευξη των στόχων, δηλαδή εκούσιες συμφωνίες μεταξύ των αρμόδιων αρχών και των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων εκμετάλλευσης (άρθρο 27). Μόνο σε περίπτωση μη τήρησης των συμφωνιών τα κράτη οφείλουν να θέσουν σε εφαρμογή τις σχετικές διατάξεις με νομοθετικά, κανονιστικά ή διοικητικά μέτρα. Έτσι, τα προγράμματα που αρχικά προβλέπονταν στην οδηγία 91/157/ΕΟΚ σταμάτησαν να υφίστανται.

3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΔΕΙΧΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΤΗΘΕΙΣΑ ΠΕΙΡΑ

Τα στοιχεία πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 2 προκύπτουν τόσο από την πείρα της ίδιας της Επιτροπής, όσο και από τις εκθέσεις που ζητήθηκαν από τα κράτη μέλη[10], παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω εκθέσεις δεν προβλέπονταν στην οδηγία.

- *Μεταφορά της οδηγίας και ιδίως του άρθρου 2*

---

7 Οδηγία 2008/50/ΕΚ της 21.05.08 για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, ΕΕ L 152 της 11.06.08, σ. 1.

8 Οδηγία 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1882/2003, τις οδηγίες 2004/12/ΕΚ και 2005/50/ΕΚ και τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 219/2009.

9 Οδηγία 2006/66/ΕΚ της 06.09.06 σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών και με την κατάργηση της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ, ΕΕ L 266 της 26.09.06. Δυνάμει του άρθρου 28, η οδηγία 91/157/ΕΟΚ καταργήθηκε από τις 26.09.08.

10 Αντίθετα με την οδηγία 2003/4/ΕΚ η οποία αποβλέπει στην προσαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας στη σύμβαση του Aarhus σε θέματα πρόσβασης του κοινού στις περιβαλλοντικές πληροφορίες, η οδηγία δεν προβλέπει ρητά ότι τα κράτη υποβάλλουν στην Επιτροπή έκθεση για την κτηθείσα πείρα στον τομέα της εφαρμογής. Πλην όμως, η Επιτροπή έκρινε αναγκαίο να είναι ενήμερη για ορισμένες πληροφορίες των κρατών και για τις εκτιμήσεις τους. Έτσι, με την επιστολή της της 29.07.08, ζήτησε από τα κράτη να της διαβιβάσουν τις παρατηρήσεις τους, βάσει καθοδηγητικού σημειώματος. Είκοσι κράτη απήντησαν, εκ των οποίων ορισμένα μετά το πέρας της προθεσμίας της 14.11.08. Τα επτά κράτη που δεν απήντησαν είναι η Φινλανδία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία, η Σλοβενία και η Σλοβακία.

Κατά την ημερομηνία έγκρισης της παρούσας έκθεσης, όλα τα κράτη μέλη που απήντησαν έχουν μεταφέρει στην εθνική νομοθεσία τους – και ενίοτε ακόμη και σε περιφερειακό επίπεδο (Βέλγιο και Αυστρία) – την οδηγία, και ιδίως του άρθρου 2. Ορισμένα κράτη μέλη, και ιδίως η Γαλλία, η Τσεχική Δημοκρατία και το Βέλγιο μετέφεραν, εν μέρει τουλάχιστον, το άρθρο 2, με την θέσπιση κειμένων μεταφοράς της οδηγίας 2001/42/ΕΚ[11], γνωστότερης ως οδηγία για τις στρατηγικές περιβαλλοντικές αξιολογήσεις (ΣΠΑ). Εξάλλου, μεταξύ των επτά κρατών μελών που δεν απήντησαν, μόνο η Ιρλανδία δεν είχε ακόμη μεταφέρει πλήρως στην οικεία έννομη τάξη την οδηγία[12]. Η διαπίστωση αυτή δεν ισχύει ωστόσο για το άρθρο 2.

Μπορεί λοιπόν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι όλα τα κράτη μέλη έλαβαν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να ενσωματώσουν στην οικεία έννομη τάξη το άρθρο 2.

- *Πείρα που απέκτησε η Επιτροπή όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 2*

Μετά τις νομοθετικές εφαρμογές που πραγματοποιήθηκαν μετά την έκδοση της οδηγίας[13], τα σχέδια και προγράμματα αφορούσαν και θα αφορούν, από τα τέλη του 2010, κατά κύριο λόγο τα σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων και τα σχέδια που αφορούν την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα. Ως εκ της φύσεως και της κλίμακάς τους, η οδηγία ΣΠΑ και όχι το άρθρο 2 θα μπορούσε, στην περίπτωση αυτή, να αποτελέσει ένα καταλληλότερο μέτρο χειρισμού των πτυχών αυτών, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής του κοινού. Εξάλλου, στο άρθρο 6, η οδηγία ΣΠΑ προβλέπει συμμετοχή του κοινού συγκρίσιμη με αυτή του άρθρου 2 της οδηγίας. Παρόμοιο συμπέρασμα διαφαίνεται επίσης από την πείρα που έχει αποκτηθεί σε ορισμένα κράτη. Στο παρόν στάδιο, μόνο τάσεις μπορούν να διαγνωσθούν. Εξαρτάται από τις μελλοντικές εξελίξεις η παγίωση της εν λόγω τάσης και η γενίκευσή της ως πρακτικής.

Το θέμα της υφιστάμενης σχέσης μεταξύ των προγραμμάτων δράσης των σχετικών με την προστασία των υδάτων από την νιτρορύπανση και της οδηγίας ΣΠΑ, και ιδίως του άρθρου 3, εθίγη από το Συμβούλιο Επικρατείας του Βελγίου[14] σε δύο προδικαστικά ερωτήματα του ιδίου περιεχομένου. Κατά την έγκριση της παρούσας έκθεσης, οι υποθέσεις αυτές, οι οποίες αφορούν το πρόγραμμα διαχείρισης του αζώτου που υιοθέτησε η Περιφέρεια της Βαλλωνίας με το διάταγμα της 15.02.07, εκκρεμούν πάντοτε ενώπιον του Δικαστηρίου.

Τα στοιχεία πληροφοριών της Επιτροπής συμπληρώθηκαν επίσης από εκθέσεις που ζητήθηκαν από όλα τα κράτη. Στο κατευθυντήριο σημείωμα που επισυνάπτεται στην επιστολή της Επιτροπής της 29.07.08 στηρίχθηκαν οι συμβολές των είκοσι κρατών που απήντησαν. Το επίπεδο ενημέρωσης και λεπτομέρειας των εν λόγω συμβολών παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις. Στην ανάλυσή τους, η Επιτροπή παρακολούθησε τη δομή του εν λόγω κατευθυντηρίου σημειώματος. Εξάλλου, για τα επτά κράτη που δεν απήντησαν, έλαβε υπόψη τις επαφές τόσο με τους εθνικούς εμπειρογνώμονες, όσο και με τις ΜΚΟ .Οι παρατηρήσεις των κρατών που απήντησαν στην επιστολή της δεν διαφέρουν, βασικά, από τις πληροφορίες που διαθέτει η Επιτροπή για τα επτά κράτη που δεν απήντησαν.

---

11 Οδηγία 2001/42/ΕΚ της 27.06.01 σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, ΕΕ L 197 της 21.07.01, σ. 30.

12 Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 16.07.09 υπόθ. C-427/07.

13 Οι εν λόγω προσαρμογές αναλύονται στο τμήμα 2.

14 Κοινές υποθέσεις C-105/09 και C-110/09, σε εκκρεμότητα.

Δύο είναι οι πτυχές της πείρας που αποκτήθηκε σε εθνικό επίπεδο οι οποίες πρέπει να τονισθούν: οι θετικές και αρνητικές επιπτώσεις από την εφαρμογή της οδηγίας και η αποδοτική χρήση της.

- *Θετικές και αρνητικές επιπτώσεις από την εφαρμογή της οδηγίας*

Πολλά κράτη μέλη διευκρινίζουν ότι χάρις στους κανόνες σχετικά με τη συμμετοχή του κοινού, το επίπεδο πληροφοριών σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με τα σχέδια και τα προγράμματα και αποκτήθηκαν από το κοινό, αυξήθηκαν σημαντικά. Είναι επίσης ορατή η αύξηση της ευαισθητοποίησης των υπαλλήλων που είναι επιφορτισμένοι με την κατάρτιση σχεδίων ή προγραμμάτων, καθώς και των πολιτικών φορέων σύγκρισής τους, όσον αφορά την ανάγκη διαλόγου με το κοινό πριν από την έγκρισή τους. Πάντως θα ήταν αναγκαίο να καταβληθούν σχετικές προσπάθειες εκ μέρους των τοπικών αρχών.

Αυξάνοντας τη συνειδητοποίηση των προβλημάτων και των διακυβευμάτων, ο διάλογος με το κοινό διευκόλυνε την εφαρμογή των θεσπισθέντων μέτρων και αύξησε την εμπιστοσύνη στους εμπλεκόμενους φορείς. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα σχόλια του κοινού είχαν ως αποτέλεσμα την τροποποίηση λύσεων που είχαν προταθεί αρχικά και την εξάλειψη ή την άμβλυνση πτυχών που προκαλούσαν ανησυχίες στον ενδιαφερόμενο πληθυσμό. Ενίοτε χάρις στο διάλογο, κατέστη δυνατή η ενημέρωση των δημόσιων αρχών για τους τομείς δράσης που θεωρούνται τομείς προτεραιότητας από την κοινωνία των πολιτών και να συνεκτιμηθούν κατά τον επαναπροσδιορισμό των προτεραιοτήτων.

Ορισμένα σχόλια υποδηλώνουν ότι η συμμετοχή ατόμων που δεν ανήκουν σε δίκτυα είναι πιο περιορισμένη, ακόμη και σε ό,τι αφορά στρατηγικού χαρακτήρα έγγραφα[15]. Το γεγονός αυτό μπορεί να συνδέεται με το ότι, σύμφωνα με μια παρατήρηση, «*η πλειονότητα του* κοινού», δεν γνωρίζει ακόμη ότι μπορεί να συμμετάσχει στο διάλογο. Σε αρκετά κράτη μέλη έγιναν προσπάθειες ενημέρωσης του κοινού σχετικά με τα δικαιώματά του και ενέργειες για την ευρύτερη δυνατή δημοσιοποίηση – με τη βοήθεια, ενδεχομένως, των τοπικών μέσων ενημέρωσης – των διαβουλεύσεων που θα πραγματοποιούνταν τις εβδομάδες που ακολουθούσαν.

Σε ορισμένες συμβολές επισημαίνεται το γεγονός ότι η οργάνωση ενός διαλόγου προϋποθέτει τη διάθεση επαρκών χρηματοδοτικών και ανθρώπινων πόρων, λ.χ. προκειμένου να αναλυθούν οι παρατηρήσεις του κοινού.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, πολύ πριν από την έκδοση της οδηγίας, προϋπήρχε νομοθεσία ή παράδοση δημόσιου διαλόγου, με αποτέλεσμα η οδηγία να μην επιφέρει μείζονες αλλαγές, τουλάχιστον ως προς τα σχέδια και τα προγράμματα. Πάντως, η οδηγία εμπέδωσε το δικαίωμα του κοινού να συμμετάσχει στην διαδικασία λήψης αποφάσεων σε θέματα περιβάλλοντος και μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις, το ενίσχυσε περαιτέρω.

Σε διαφορετικό βαθμό, οι συμβολές προβάλλουν επίσης πτυχές που εισπράττονται κατά τρόπο λιγότερο θετικό. Παρατηρήθηκε λόγου χάρη ότι:

---

[15] Σε μία συμβολή αναφέρεται σχετικά: *«Τα άτομα που απαντούν ήδη είναι αυτά που είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά θέματα. Για να εξαλειφθεί το φαινόμενο αυτό, η Περιφέρεια Βρυξέλλες-πρωτεύουσα (Bruxelles – Capitale) προσπάθησε, στο μέτρο του δυνατού, να προβεί, πέραν της πολιτικής έρευνας, σε ειδικές δημοσκοπήσεις σε αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού».*

- σε ορισμένες περιπτώσεις, το κοινό ζητά από τις αρχές πληροφορίες, δεδομένα ή έγγραφα τα οποία δεν σχετίζονταν με τον διενεργούμενο διάλογο·

- σε πολλές περιπτώσεις, είναι δύσκολο να εκτιμηθούν σωστά οι εκφρασθείσες γνώμες, ελλείψει κατάλληλης τεκμηρίωσής τους·

- για σχέδια μεγάλης κλίμακας (εν προκειμένω, σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων σε εθνικό επίπεδο σε δύο κράτη), η συμμετοχή του κοινού είχε ως αποτέλεσμα, στη μία των περιπτώσεων, σημαντική επιβάρυνση από πλευράς φόρτου και δυσκολία αναζήτησης λύσεων αποδεκτών από όλους ή από την πλειονότητα των ενδιαφερομένων μερών, με αποτέλεσμα η έγκριση του σχεδίου να καθυστερήσει σημαντικά· στην άλλη περίπτωση, οι συμπληρωματικές προθεσμίες που οφείλονταν στη συμμετοχή του κοινού, είχαν ως αποτέλεσμα την μη επικαιρότητα ορισμένων δεδομένων. Ωστόσο, οι δύο αυτές περιπτώσεις δεν αντανακλούν, κατά τα φαινόμενα, τη συνήθη κατάσταση.

- *Αποδοτική χρήση του άρθρου 2*

Σε γενικές γραμμές, διαπιστώνεται μια πολύ περιορισμένη εφαρμογή του άρθρου 2. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από την σχετικά σύντομη περίοδο που μεσολαβεί μεταξύ της τελικής ημερομηνίας μεταφοράς (25.06.05) και την επιλεγείσα ημερομηνία κατάθεσης της πείρας που αποκτήθηκε από τα κράτη μέλη (31.05.08). Μια άλλη εξήγηση, την οποία επικαλέστηκαν επίσης ορισμένα κράτη, έγκειται στο γεγονός ότι διαβουλεύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 διεξάγονται στο πολύ ευρύτερο πλαίσιο της οδηγίας 2001/42/ΕΚ.

Οι συμβολές δεν κάνουν νύξη ιδιαίτερων δυσκολιών (ερμηνείας ή άλλων) με σημαντικές επιπτώσεις.

Όσον αφορά τις άλλες πτυχές τις σχετικές με την εφαρμογή, εθίγησαν οι ανωτέρω πλευρές:

- προκειμένου να υπάρξει η ευρύτερη και ενεργότερη δυνατή συμμετοχή, πέραν της δημοσίευσης στις επίσημες εφημερίδες και στον ευρύτερο τύπο, θα ήταν σκόπιμο να πραγματοποιηθεί μια προκαταληπτική πολιτική επικοινωνία (όπως συνεδριάσεις, επιστολές, σεμινάρια) με δυνητικά ενδιαφερόμενους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς

- το κοινό πρέπει να ενημερώνεται για την έγκριση ή την απόρριψη των γνωμών που εκφράζονται, καθώς και για τους λόγους που οδηγούν στην αποδοχή ή απόρριψή τους, προτού υιοθετηθεί η τελική απόφαση· προς τον σκοπό αυτό, προτάθηκε στη συμβολή κράτους η τροποποίηση του άρθρου 2 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ) ·

- η συμμετοχή και ο διάλογος θα μπορούσε να επηρεαστεί από το γεγονός ότι το κοινό δεν γνωρίζει πώς συνεκτιμώνται οι απαντήσεις του στην τελική απόφαση και διακατέχεται από το αίσθημα ότι οι απαντήσεις του δεν λαμβάνονται ουσιαστικά υπόψη.

4. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- *Αποτελεσματικότητα του άρθρου 2*

Σε γενικές γραμμές η Επιτροπή θεωρεί ότι, χάρις στο άρθρο 2,

- η διαδικασία λήψης αποφάσεων κατέστη διαφανέστερη, διαμορφώνοντας έτσι μια ατμόσφαιρα εποικοδομητικότερων σχέσεων και μεγαλύτερης διαφάνειας μεταξύ των αρμόδιων αρχών και της κοινωνίας των πολιτών·

- στις αποφάσεις λαμβάνονται περισσότερο υπόψη οι ανάγκες και ο προβληματισμός μεγαλύτερου τμήματος του πληθυσμού, με αποτέλεσμα να διευκολύνονται η αποδοχή και η εφαρμογή των σχεδίων ή προγραμμάτων·

- αυξήθηκε η συνειδητοποίηση και το ενδιαφέρον της κοινωνίας όσον αφορά τα περιβαλλοντικά προβλήματα στους συγκεκριμένους καλυπτόμενους τομείς (ιδίως στη διαχείριση των αποβλήτων και στην ποιότητα των υδάτων), ιδιαίτερα σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο· η ενώπιον του Δικαστηρίου προδικαστική υπόθεση σχετικά με το πρόγραμμα δράσης για την προστασία των υδάτων από την νιτρορύπανση, το οποίο κατάρτισε η Βαλλωνία, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Σίγουρα, η συμμετοχή του κοινού επιβάλλει επακόλουθες αλλαγές εκ μέρους των ενδιαφερομένων αρχών, δεδομένου ότι η διαδικασία λήψεως αποφάσεων οφείλει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη αποτελεσματικού διαλόγου με το κοινό σε αρκούντως πρώιμο στάδιο. Είναι λοιπόν σαφές ότι πρέπει να διατεθεί επάρκεια χρηματοδοτικών μέσων και ανθρώπινων πόρων.

Εναπόκειται στα κράτη μέλη να επιλέγουν την καταλληλότερη στιγμή για τη δρομολόγηση του διαλόγου, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι αυτός πραγματοποιείται *«όταν είναι ακόμη δυνατές όλες οι επιλογές και λύσεις»* (όπως απαιτεί το άρθρο 6 παράγραφος 1 της σύμβασης του Aarhus στην οποία παραπέμπει το οικείο άρθρο 7) και τους τρόπους διασφάλισης της αποτελεσματικότητάς του. Η Επιτροπή βεβαιώνεται ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την κατάλληλη προβολή του διαλόγου στο κοινό, ιδίως δε στο ενδιαφερόμενο κοινό. Πράγματι, η διαφαινόμενη τάση δεν έγκειται μόνο στη δημοσίευση των επίσημων δελτίων, αλλά και στην ταυτόχρονη ενημέρωση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (γραπτός τύπος ή τηλεοπτικά μέσα), αφισοκόλλησης στους εμπλεκόμενους δήμους και στους διαδικτυακούς τόπους των αρμόδιων αρχών. Όπως υποδηλώνει μια συμβολή, εναπόκειται στα κράτη να κρίνουν κατά πόσον μια ακόμη πιο προκαταληπτική ανακοίνωση, αποτελούμενη από εξατομικευμένες επιστολές, ενημερωτικές συνεδριάσεις ή σεμινάρια απευθυνόμενα σε δυνητικά ενδιαφερόμενους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, θα αποδειχθεί αναγκαία ή σκόπιμη. Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης ότι το προαναφερθέν αυτό μέσο μπορεί να φανεί χρήσιμο προκειμένου να εμπλακούν στο διάλογο περισσότεροι πολίτες ή ΜΚΟ.

Επισημάνθηκε ότι ένα ακόμη σημαντικότερο τμήμα της κοινωνίας των πολιτών δεν συμμετέχει στο διάλογο, ακόμη και αν εκφράζουν επιφυλάξεις όταν εγκρίνεται η τελική απόφαση. Το φαινόμενο αυτό ενδέχεται, εν μέρει, να επηρεάζεται από το γεγονός ότι το κοινό δεν γνωρίζει πώς οι απαντήσεις του θα συνεκτιμηθούν στην τελική απόφαση. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εξηγούν όσο το δυνατόν σαφέστερα τους λόγους που οδήγησαν στην ολική ή μερική απόρριψη ορισμένων υποδείξεων. Μια κατάλληλη ανάδραση (*'feedback'*) φαίνεται να αποτελεί ένα από τα κλειδιά της επιτυχίας της συμμετοχής του κοινού και της αποτελεσματικότερης εδραίωσης κλίματος εμπιστοσύνης. Στο στάδιο αυτό δεν θεωρείται αναγκαίο να επιφερθούν τροποποιήσεις στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ), όπως συνιστάτο σε κάποια συμβολή.

Η Επιτροπή έχει συνείδηση του γεγονότος ότι η διαδικασία του διαλόγου μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την, ενίοτε σημαντική, επιμήκυνση των προθεσμιών τελικής έγκρισης σχεδίων ή προγραμμάτων. Η επιμήκυνση αυτή δεν φαίνεται να εξαρτάται, αυτή καθαυτή, από

προθεσμίες διαβουλεύσεων, αλλά μάλλον από τη φύση του εκάστοτε έργου, ιδίως όταν εγείρει αντιρρήσεις ή ανησυχίες στην κοινωνία των πολιτών. Ένας κατάλληλος διάλογος με το κοινό, ήδη στο στάδιο του σχεδιασμού, προάγει την κοινωνική αποδοχή του σχεδίου και αποτρέπει ή περιορίζει μεταγενέστερα εμπόδια, όπως είναι οι νομικές προσφυγές, διευκολύνοντας επίσης την υλοποίησή του. Οι θετικές πλευρές που απορρέουν από τη συμμετοχή του κοινού φαίνονται σαφώς σημαντικότερες. Η επιμήκυνση των προθεσμιών επαναλαμβάνεται, τις περισσότερες φορές κατά τρόπο ρητό, σε πολυάριθμες συμβολές και φαίνεται ότι συνιστά μια πτυχή η οποία, στο μέλλον, θα πρέπει να προσεχθεί περισσότερο. Η απόκτηση μεγαλύτερης πείρας στην εφαρμογή της οδηγίας θα επέτρεπε την εξεύρεση συγκεκριμένων λύσεων που εξασφαλίζουν μια καλύτερη ισορροπία μεταξύ της συμμετοχής του κοινού και της θεμιτής επιδίωξης της αποτελεσματικότητας.

Καλούνται τα κράτη να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για την ενημέρωση του κοινού όσον αφορά τα δικαιώματα και τις εγγυήσεις που αναγνωρίζει η οδηγία, στο καταλληλότερο δυνατό επίπεδο, ανάλογα με τη δομή και τις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας. Η βούληση αυτή είναι αισθητή σε αρκετές συμβολές. Το εν λόγω καθήκον δε συνιστά αποκλειστικότητα των κρατών. Οι ίδιες οι ΜΚΟ μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά, διαχέοντας τις πληροφορίες.

- *Προτεινόμενες τροποποιήσεις*

Λόγω της περιορισμένης πείρας που έχει αποκτηθεί σε σχέση με το άρθρο 2, δεν κρίνεται σκόπιμο, στη φάση αυτή, να προταθούν τροποποιήσεις.

Στις προηγηθείσες παρατηρήσεις, η Επιτροπή διατύπωσε ορισμένες σκέψεις οι οποίες θα μπορούσαν να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα της οδηγίας. Δεδομένου ότι οι ακριβείς όροι της συμμετοχής του κοινού καθορίζονται από κάθε κράτος ξεχωριστά, λαμβανομένης υπόψη της δομής του και των ακολουθούμενων πρακτικών του, εναπόκειται στα κράτη μέλη να κρίνουν κατά πόσον τέτοιες σκέψεις ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας, ανεξαρτήτως του κατά πόσον η εφαρμογή τους κρίνεται εφικτή και, εάν ναι, με ποιο τρόπο.

Η συγκεκριμένη εφαρμογή του άρθρου 2 από τα κράτη και οι πρακτικές λύσεις για τον περιορισμό ορισμένων πτυχών που κρίνονται ως λιγότερο θετικές θα μπορούσαν, στο μέλλον, να αναδείξουν την ανάγκη τροποποιήσεων.

- *Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 2 σε σχέδια ή προγράμματα εκτός αυτών που αναφέρονται στο παράρτημα Ι*

Κανένα κράτος μέλος δεν έκρινε αναγκαία ή σκόπιμη μια τέτοια διεύρυνση. Αντιθέτως, ορισμένα κράτη διευκρίνισαν ότι θα ήταν σκόπιμο να έχουν μια σαφή εικόνα της εμβέλειας του καταλόγου των σχεδίων και προγραμμάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2001/42/ΕΚ, προτού εξετάσουν το ενδεχόμενο ένταξης στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 άλλων σχεδίων και προγραμμάτων. Με άλλα λόγια, σε ορισμένες συμβολές προτείνεται μια ενδελεχής μελέτη της σχέσης μεταξύ του άρθρου 2 και της οδηγίας 2001/42/ΕΚ. Σε μια συμβολή προστίθεται, ότι, κατά την έκδοση της οδηγίας 2003/35/ΕΚ, ο κατάλογος των σχεδίων και προγραμμάτων που προβλέπεται στο παράρτημα Ι είχε θεωρηθεί εξαντλητικός, επειδή η συμμετοχή του κοινού σε νέα σχέδια και προγράμματα θα ρυθμιζόταν με τη βοήθεια των νέων ειδικών μέσων, προκειμένου να τηρηθεί η σύμβαση του Aarhus. Το επιχείρημα αυτό δείχνει να στηρίζεται στη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, σε πολλές περιπτώσεις, η ίδια κατάσταση μπορεί να αφορά και τις δύο οδηγίες, δυνατότητα που κατά τα φαινόμενα αφορά πιο συχνά τα απόβλητα, ιδίως δε τα μελλοντικά σχέδια που αναφέρονται στο άρθρο 28 της οδηγίας 2008/98. Η ίδια η κοινοτική νομοθεσία έχει επισημάνει τις ενδεχόμενες αλληλεπικαλύψεις έτσι ώστε, με την παράγραφο 5, απέκλεισε την εφαρμογή του άρθρου 2 αν η συμμετοχή του κοινού είχε ήδη δρομολογηθεί, βάσει της οδηγίας 2001/42/ΕΚ. Εξάλλου, η μελλοντική απόφαση του Δικαστηρίου για τη σχέση μεταξύ των προγραμμάτων δράσης για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση και της οδηγίας για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ) θα αποτελέσει ένα σημαντικό παράγοντα μελέτης της εν λόγω προβληματικής.

Υπενθυμίζεται ότι στον οδηγό εφαρμογής της σύμβασης του Aarhus[16] διευκρινίζεται ότι: «*Ένα από τα μέσα εφαρμογής του άρθρου 7... συνίσταται στον καθορισμό των κατάλληλων διαδικασιών συμμετοχής του κοινού στο πλαίσιο στρατηγικών περιβαλλοντικών εκτιμήσεων (ΣΠΕ). Οι ΣΠΕ επιτρέπουν στις δημόσιες αρχές να συνεκτιμούν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά την κατάρτιση των σχεδίων, προγραμμάτων και πολιτικών. Είναι, επομένως, μία από τις δυνατές μεθόδους που είναι εφαρμόσιμες και στα δύο τμήματα του άρθρου 7 – δηλ. τις διατάξεις που καλύπτουν τη συμμετοχή του κοινού σε σχέδια και προγράμματα και τη διάταξη του καλύπτει τη συμμετοχή του κοινού στη χάραξη των πολιτικών».*

Η Επιτροπή υπέβαλε έκθεση σχετικά με την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της οδηγίας 2001/42/ΕΚ, δηλαδή την οδηγία ΣΠΕ[17]. Αναλαμβάνει τη δέσμευση να προβεί σε τέτοια ανάλυση, είτε στο πλαίσιο των εργασιών που θα επέβαλλε η μελέτη της έκθεσης εκ μέρους των άλλων θεσμικών οργάνων, είτε στο πλαίσιο ειδικών εργασιών. Τα συμπεράσματά της θα κοινοποιηθούν εν ευθέτω χρόνω στα άλλα θεσμικά όργανα, συνοδευόμενα, εφόσον κριθεί αναγκαίο, από κατάλληλες προτάσεις.

Συμπεραίνεται ότι κάθε πρόταση διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 2 θα ήταν, στην παρούσα φάση, πρώιμη.

---

16 Οδηγός εφαρμογής, ΗΕ, Νέα Υόρκη και Γενεύη, 2000. Δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση της σύμβασης.

17 Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της οδηγίας για τη στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, COM (2009)469 της 14.09.09.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρά την εξαιρετικά περιορισμένη εφαρμογή του, σε εθνικό επίπεδο, κατά την τριετία που ακολούθησε την προθεσμία μεταφοράς εκ μέρους των κρατών μελών (25.06.05), το άρθρο 2 της οδηγίας είχε ως αποτέλεσμα την εδραίωση του δικαιώματος του κοινού να συμμετέχει κατά τρόπο ομοιόμορφο στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων σχετικά με τα σχέδια και προγράμματα, στο πλαίσιο της νομοθεσίας των κρατών μελών. Το γεγονός αυτό τόνωσε το ενδιαφέρον του κοινού για τα περιβαλλοντικά προβλήματα, ενσωματώνοντας ολοένα και περισσότερο – τουλάχιστον μεταξύ των ατόμων ή οργανισμών που ήταν περισσότερο ευαισθητοποιημένοι – τη διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι προσπάθειες που έχουν αρχίσει πρέπει να συνεχιστούν, προκειμένου να αυξηθεί η εκ μέρους του κοινού γνώση των δικαιωμάτων του και να επιτευχθεί μια πραγματική συμμετοχή στις διαβουλεύσεις από μεγαλύτερο αριθμό ατόμων. Εναπόκειται σε καθένα από τα κράτη, συνεκτιμώντας τις ιδιαιτερότητες και παραδόσεις του, να επιτύχει τους στόχους αυτούς με τα εκάστοτε καταλληλότερα μέσα. Εξάλλου, αυτά θα πρέπει να μεριμνούν για τη διάθεση των ανθρώπινων και χρηματοδοτικών πόρων που προϋποθέτει η αποτελεσματική εφαρμογή του εν λόγω άρθρου.

Με δεδομένη την κατάσταση αυτή, η Επιτροπή δεν θεωρεί σκόπιμη την εισήγηση τροποποιήσεων ή τη διεύρυνση της εφαρμογής του άρθρου 2 σε άλλα σχέδια και προγράμματα πέραν αυτών που περιλαμβάνονται σήμερα. Αντίθετα, δεδομένης της συνάφειας που μπορεί να υπάρξει μεταξύ του εν λόγω άρθρου και της οδηγίας 2001/42/ΕΚ, θα προβεί στην εξέταση που εισηγούνται ορισμένα κράτη σε σχέση με τα δύο αυτά μέσα, τα αποτελέσματα της οποίας θα υποβληθούν, εν ευθέτω χρόνω, στα άλλα θεσμικά όργανα.